

Linnea2-kirjastojen yhteiset kaukolainakäytännöt

JOHDANTO

Linnea2-yleiskokous asetti 24.11.2010 työryhmän suunnittelemaan kaukopalvelun yhteisiä kokoelmapoliittisia linjauksia työstävää seminaaria.

Työryhmään nimettiin Pentti Vattulainen, Jarmo Saarti, Kaisa Sinikara, Päivi Kytömäki, Ari Muhonen ja Tiina Järvinen sekä Nina Hyvönen sihteeriksi.

Työryhmä toteutti keväällä Linnea2-kirjastoille suunnatun kyselyn, jolla selvitettiin nykyistä kaukopalvelupolitiikkaa ja mahdollisuutta yhteisiin pelisääntöihin. Linnea2-ohjausryhmän kokouksessa 21.3.2011 todettiin, että kysely antaa suuntaa siitä, minkälainen yhteistyöilmapiiri ja edellytykset Relais-kaukolainaukselle kirjastoissa on. Kyselyn tulosten pohjalta mietitään jatkotyön organisointia. Itse kyselylomakkeesta todettiin, että asiakastoimivuuden lisääminen kaukolainauksessa ei näy kyselyssä: nykyisen kaltainen kaukolainaus vaatii sekä lähettävältä että vastaanottavalta kirjastolta paljon työtä.

Työryhmä laati kokouksessaan 11.4.2011 suositukset yhteisiksi kaukolainakäytännöiksi ja ehdotuksen jatkotoimenpiteiksi. Kokouksessa olivat paikalla Tiina Järvinen, Päivi Kytömäki, Ari Muhonen, Pentti Vattulainen sekä Lassi Lager Nina Hyvösen tilalla sihteerinä.

SUOSITUKSET

1. Lainattava aineisto

Peruskokoelmia kaukolainataan kaikissa kirjastoissa, kurssikirjoja, lehtiä ja muuta aineistoa kaukolainataan mahdollisuuksien mukaan. (Relais mahdollistaa kaukolainauksen rajauksen vain tiettyihin kokoelmiin.)

2. Kaukolainojen laina-ajat

Peruskokoelmien kaukolaina-aika on 28 vrk.

Muillakin kokoelmille sovitaan erikseen yhteinen laina-aika, joka on käytössä silloin JOS kirjasto kaukolainaa kyseisiä kokoelmia (esim. lehdillä tämä voisi olla 14 vrk.)

3. Uusimiskertojen määrä.

Uusimiskertojen maksimimääräksi ehdotetaan 10 kertaa, tai vähintään 5 kertaa, mutta käytäntö olisi kirjastoissa yhteinen. (Jos lähettäjäkirjasto haluaa jossain tapauksessa estää uusimisen, se voi tehdä aineistoon jo lähetysvaiheessa varauksen. Tämä aiheuttaa kuitenkin lisätyötä ja on syytä pitää poikkeuksena.)

4. Laskutus

Kausilaskutus otetaan käyttöön kirjastojen välillä. Laskutustiheydeksi suositellaan puolta vuotta, tai minimissään neljännesvuotta. Jos jokin kirjasto haluaa suurista volyymeista johtuen laskuttaa useammin, tämäkin on kuitenkin mahdollista.

Clearing-laskutuksen käyttöönottomahdollisuuksia tutkitaan erikseen.

5. Hinnasto

Yhtenäisiä kustannuslaskentaperusteita ja mahdollisuutta yhtenäiseen hinnastoon selvitetään erikseen.

JATKOTOIMENPITEET:

- Päätetään yhteisistä suosituksista ja otetaan ne käyttöön vuodelle 2012. Ennen käyttöönottoa selvitettäviä asioita:
- Sovitaan myös muille kuin peruskokoelmille yhteinen laina-aika.
- Selvitetään Clearing-laskutuksen käyttöönottomahdollisuudet. (Clearing-laskutusta ei tarvitse ottaa heti käyttöön.)
- Selvitetään mahdollisuudet yhtenäisiin kustannuslaskentaperusteisiin ja yhtenäiseen hinnastoon: mitkä kustannukset huomioidaan, laskennan yhteismitallisuus ja perusteet, hinnan määrittäminen jne. Pentti Vattulainen selvittää, mitä n. 8 vuotta sitten tehdyssä tutkimuksessa oli laskettu mukaan kaukopalvelun kustannuksiin. (Ks. Pentti Vattulainen: Performance of Interlending in Nordic Academic Libraries (2003): <http://inet.dpb.dpu.dk/nvbf/perform.pdf>)
- Selvitetään tarkemmin Relais'n tarjoamat mahdollisuudet (jotka liittyvät näihin suosituksiin).
- Keskustellaan, minkä tyyppiselle kaukopalvelun kokoelmapoliittiselle seminaarille on tarvetta ja päätetään sen järjestämisestä.

LIITTEENÄ KYSELY JA SEN TULOKSET

Kysely Linnea2-kirjastojen kaukolainakäytännöistä

Yhteenveto (päivitetty 13.4.2011, Lassi Lager, KK).

Sisältö

Kyselyyn vastanneet	3
1. Lainattava aineisto	4
2. Kaukolainojen laina-ajat	7
3. Uusimiskertojen määrä	8
4. Laskutus	8
5. Hinnasto	10
Liite 1: Yksittäisten kirjastojen vastaukset monivalintakysymyksiin	12
Liite 2: Kyselylomake	13

Kyselyyn vastanneet

Vastauksia tuli määräaikaan mennessä 19 eri kirjastosta

Kaikki vastaajat:

- Aalto-yliopiston kirjasto
- Eduskunnan kirjasto
- Hanken Svenska handelshögskolan / Bibliotek
- Helsingin yliopiston kirjasto
- Itä-Suomen yliopiston kirjasto
- Jyväskylän yliopiston kirjasto
- Kuvataideakatemia
- Lapin korkeakoulukirjasto / Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kirjasto
- Lapin korkeakoulukirjasto / Lapin yliopisto
- Lappeenrannan teknillinen yliopisto
- Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto
- Oulun yliopiston kirjasto
- Sibelius-Akatemian kirjasto
- Tampereen yliopiston kirjasto
- Tilastokeskus / Tilastokirjasto
- Tritonia - Vaasan tiedekirjasto
- Turun yliopiston kirjasto
- Varastokirjasto
- Åbo Akademis bibliotek

1. Lainattava aineisto

Minkälaista aineistoa voitte/haluatte antaa kaukolainaan?

	Annetaan lainaan	Vain lukusalilainaan	Ei anneta lainaan	Laina-aika (vastauksien määrä x aika):
Kurssikirjat	10	0	9	5 x 14 vrk 2 x 28 vrk 1 x 35 vrk
Opinnäytteet	7	9	3	4 x 14 vrk 8 x 28 vrk 1 x 35 vrk
Peruskokoelma	19	0	0	16 x 28 vrk 1 x 35 vrk
Käsikirjasto	1	1	17	1 x 35 vrk
Työhuone/virkakäyttökokoelmat	0	0	19	-
Vapaakappaleet	4	3	12	5 x 28 vrk 1 x 35 vrk
Lehdet	5 (+ HY:ssä Terkon kampuskirjastossa)	1	13	3 x 14 vrk 1 x 28 vrk 1 x 35 vrk
Mikrofilmit	6	8	5	1 x 14 vrk 1 x 21 vrk 9 x 28 vrk 1 x 35 vrk
<i>Erikoisaineistot (1)</i>	3	6	10	
<i>Erikoisaineistot (2)</i>	2	4	13	

Luettele tarkoittamasi erikoisaineistot:

Organisaatio	Aineisto + perässä laina-aika ja maininta, jos vain lukusalilainaan)
Eduskunnan kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> Mikrojulkaisut, vain lukusalilainaan Ulkomaiset valtiopäiväasiakirjat ja eduskunnan valiokuntien pöytäkirjat arkistosta, vain lukusalilainaan
Itä-Suomen yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> Erikoiskokoelmat esim. Carelia kokoelmat, vain lukusalilainaan, 21 vrk
Lapin korkeakoulukirjasto / Lapin yliopisto	<ul style="list-style-type: none"> DVD, CD-rom ja video, 14 vrk
Lappeenrannan teknillinen yliopisto	<ul style="list-style-type: none"> EU-kokoelma, 28 vrk Lahjoituskokoelmat, 28 vrk
Tilastokeskus / Tilastokirjasto	<ul style="list-style-type: none"> Russica-kokoelma (Kokoelma Venäjän keisarikunnan tilastoja, julkaisut luetteloitu paperikorteille, ei Tildassa), vain lukusalilainaan Suomen virallinen tilasto (SVT) vuodesta 1856; vanhimmat vain lukusalilainaan
Tritonia - Vaasan tiedekirjasto	<ul style="list-style-type: none"> Vasa Svenska Lyceum, vain lukusalilainaan, 28 vrk
Turun yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> Erikoiskokoelmat: esim. Paasikivi-kokoelma, Koskenniemi-kokoelma, jne, vain lukusalilainaan, 28 vrk Pienpainatteita lainataan harkinnan mukaan lukusaliin.
Varastokirjasto	<ul style="list-style-type: none"> LP-levyt, nuotit, 35 vrk
Åbo Akademis bibliotek	<ul style="list-style-type: none"> Suomenruotsalaisen kirjallisuuden arkistokappaleet, vain lukusalilainaan, 28 vrk

Organisaatio	Muita kommentteja (lainattava aineisto)
Eduskunnan kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • kurssikirjoja jaj vapaakpleita ei eritellä mitenkään aineistosta.
Hanken Svenska handelshögskolan / Bibliotek	<ul style="list-style-type: none"> • Ei ole vapaakappaleita eikä mikrofilmejä
Helsingin yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Kurssikirjat: Helsingin yliopiston kurssikirjojen kaukolainausta suunnitellaan rajoitettavaksi vain oman organisaation jäsenille ja palvelusopimuksissa mainituille sopimusasiakkaille (mm. HYKS, HUS, HY:n avoin yliopisto). • Lehtiä annetaan lainaan vain Terkon kampuskirjaston kokoelmista; kahden viimeisen vuosikerran numeroita ei kaukolainata Terkostakaan • Mikrofilmit: vastaus sisältää myös mikrokortit, joita pääsääntöisesti annetaan kaukolainaan. Mikrofilmejä on vain vähän HY:n kirjastossa. • Helka-tietokannassa aineistot eivät jakaudu näin yksiselitteisesti. Rakenne on monimutkaisempi ja kokoelma voi olla kampuskirjastonkin sisällä jakautunut erilaisia laina-ajkoja noudattaviin alaryhmiin (niteitä eri laina-ajoilla). Kampuskirjastojen välillä on eroja laina-ajoissa ja kaukolainakäytännöissä. • Helsingin yliopiston tiedekuntien kaikkien laitosten opinnäytteistä ei ole kaukolainattavaa nidettä tai mikrokorttia (tarkennus opinnäyteetkysymykseen). • Helkaan sisältyy myös Helsingin yliopiston ulkopuolisia kirjastoja.
Itä-Suomen yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Kurssikirjat: annetaan kaukolainaan omille opiskelijoille tilauspaikasta riippumatta. • Opinnäytteet: Kuopion kampus antaa lainaan painettuja opinnäytteitä, ja Joensuun kampus antaa lainaan mikrokortteja.
Jyväskylän yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Opinnäytteiden lainaamisessa on oppiainekohtaisia eroja.
Kuvataideakatemia	<ul style="list-style-type: none"> • Kaukolainaan kirjastostamme nyt ja jatkossa vain peruskokoelman aineistoa. Esimerkiksi kurssikirjoja lainaamme ainoastaan omille opiskelijoille.
Lapin korkeakoulukirjasto / Lapin yliopisto	<ul style="list-style-type: none"> • Lehdet ensisijaisesti kopioina.
Lappeenrannan teknillinen yliopisto	<ul style="list-style-type: none"> • Kurssikirjoja lainataa vain, jos on hyllyssä eli varauksia ei oteta.
Oulun yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Vapaakappaleista lainataan vain kirjoja. • Lehdistä suositaan kopioiden lähettämistä, mutta tarvittaessa lainataan. • Kurssikirjojen kaukolainausta halutaan ainakin kokeilla.
Tampereen yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Huom! Vastaus annettu nykyisen käytäntömme mukaan. • Kurssikirjoja kaukolainataan ainoastaan, jos tilaaja on Tampereen yliopiston opiskelija tai henkilökuntaa. Kurssikirjalukusalin kirjoja ei kaukolainata. • Opinnäytteet: Ei anneta lainaan, seuraavin poikkeuksin: " Uudemmissa graduista on kokotekstejä verkossa " Vuoden 1984 jälkeen valmistuneiden gradujen paperikappaleita ei kaukolainata. " Gradujen mikrokortteja kaukolainataan. Mikrokortteja on graduista suunnilleen vuosilta 1985-2001. Lainattavat mikrokortit näkyvät Tamcatin saatavuustiedoissa. " Ennen vuotta 1985 valmistuneiden gradujen paperikappaleita kaukolainataan lukusalilainaksi. " Jos gradusta ei ole kokotekstiä verkossa, mikrokorttia tai lainattavaa paperikappaletta, otamme tarvittaessa osakopioita. Koko gradua emme kopioi. " Vanhemmista (n. 2005) hoitotieteen ja kansanterveystieteen graduista on lainakappaleita Tertiossa, joita annetaan kaukolainaan.

Tampereen yliopiston kirjasto (jatkuu...)	<ul style="list-style-type: none"> • Vapaakappaleita meillä ei ole. • Lehdet: Pääkirjastosta lainataan 10 vuotta vanhempia, Tertioista ja Humanikasta ei lainata ollenkaan, kopioita lähetetään. • Mikrofilmit: Annetaan lainaan 28 vrk (sanomalehdet) • Erikoisaineistot (1) Pääkirjastossa ei anneta lainaan varaston erikoiskokoelmien aineistoa, Tertiossa annetaan lainaan Lääkäriin sosiaalinen vastuu kokoelman aineistoa. • Erikoisaineistot (2) Laitosten kirjastojen aineistoja ei kaukolainata, nämä aineistot eivät ole kirjaston hallinnassa
Tilastokeskus / Tilastokirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Mikrokuvattua aineistoa lainataan harkinnan mukaan myös yleisarkistoihin ja kirjastoihin.
Turun yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Kurssikirjat vain TY:n (ja TY:n avoimen) opiskelijoille. • Peruskokoelma: osa vain lukusalilainaan. • Lehdet: Lainataan vain tieteellisiä lehtiä ja niitäkin rajoitetusti.
Varastokirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • LP-levyt ja nuotit eivät ole varsinaisesti erikoisaineistoja, mutta kysymys on pakollinen...

2. Kaukolainojen laina-ajat

Nykyisin kaukolainojen laina-ajat vaihtelevat kirjastoittain ja kokoelmittain.

Jos kaukolainoille sovittaisiin yhtenäinen laina-aika (esim. 28 vrk), uusintakertojen enimmäismäärällä voitaisiin kuitenkin rajoittaa laina-aikaa.

	Kyllä	Vain joissain aineistoissa	Ei ole tarvetta	Sopiva laina-aika (vastauksien määrä x aika):
Kannatatteko yhtenäistä laina-aikaa (esim. 28 vrk)?	15	4	0	8 x 28 vrk

Organisaatio	Mille aineistoille yhtenäinen laina-aika ei sovi?	Muita kommentteja (laina-ajat)
Eduskunnan kirjasto	Erikoisaineistolle	Käytännössä lainaamme myös erik.aineistoa lukusalikäyttöön n. 28 vrk
Helsingin yliopiston kirjasto	Lainattavat lehdet (7 vrk) ja 14 vrk aineistot.. (2 vrk- ja 0-vrk-kokoelmia ei kaukolainata).	Kannatetaan yhtenäistä laina-aikaa vain lainattavan peruskokoelman osalta. Kaukopalvelun laina-aikojen tulee olla kuitenkin yhtenäiset paikallislainauksen laina-aikojen kanssa. Lainajat näkyvät tietokannoissa kansainvälisesti eikä kaukolainauksessa voida käyttää eri laina-aikoja kuin paikallislainauksessa toimivuuden ja selkeyden vuoksi.
Itä-Suomen yliopiston kirjasto	Kurssikirjat	
Jyväskylän yliopiston kirjasto	Kurssikirjat, opinnäytteet	Lainaajakirjastolla on oltava oikeus määritellä poikkeuksia kaukolaina-aikoihin tarvittaessa.
Kuvataideakatemia	Jos kaukolainaisimme esimerkiksi DVD-aineistoa tai kurssikirjoja.	
Lapin korkeakoulukirjasto / Lapin yliopisto	Kurssikirjoille, ei voida antaa kuukaudeksi eli ne jäävät sitten pois kaukolainattavista.	
Lappeenrannan teknillinen yliopisto	Kurssikirjoille 28 vrk on liian pitkä aika.	
Oulun yliopiston kirjasto		Lehdet ja kurssikirjat vain 14 pvää
Sibelius-Akatemian kirjasto	Lukusalilainattavat opinnäytteet	Opinnäytteissä ongelmana myös, että osasta ei löydy kaukolainattavaa lisäkappaletta. Tällaisissa tapauksissa kirjasto joutuu (nykyisen laintulkinnan mukaisesti) pyytämään opinnäytteen tekijältä luvan käyttökopion teettämiseen. Varsinaiseen laina-aikaan tämä ei vaikuta, mutta osaltaan kuitenkin pidentää kaukopalveluprosessia, koska sekä tekijän tavoittamiseen että varsinaiseen kopiointiin voi mennä runsaastikin aikaa.
Tampereen yliopiston kirjasto	Kaikille muille sopii, kurssikirjoille ei	
Turun yliopiston kirjasto	Opinnäytteet, lehdet, erikoiskokoelmat.	
Varastokirjasto	Pistekirjoille, vaativat pitemmän laina-ajan	
Åbo Akademis bibliotek	Katso edellinen kommentti	[erikoisaineistot]

3. Uusimiskertojen määrä

Nykyisin uusimiskertojen enimmäismäärä vaihtelee kirjastoittain.

Voitaisiinko sopia yhteinen uusimiskertojen enimmäismäärä, esim. 5 kertaa?

	Kyllä	Ei	EOS	Sopiva enimmäismäärä? (vastauksien määrä x uusimiskerrat):
Kannatatteko yhteistä uusimiskertojen enimmäismäärää?	17	1	1	1 x 12 kertaa 6 x 10 kertaa 3 x 5-10 kertaa 3 x 5 kertaa

Organisaatio	Muita kommentteja (kaukolainan uusiminen)
Hanken Svenska handelshögskolan / Bibliotek	Opinnäytteet laina-aika 28 vrk, EI VOI UUSIA.
Helsingin yliopiston kirjasto	Uusimiskertojen enimmäismäärää kannatetaan vain, jos Relaisissa on mahdollista määritellä kaukolainoihin oma uusimiskertojen määrä. Kaukopalvelijat eivät voi manuaalisesti valvoa tai rajoittaa uusimiskertoja, jos aineisto lainataan Relaisin kautta suoraan asiakkaiden lainatietoihin ja lainat ovat asiakkaan itsensä uusittavissa. Opinnäytteiden uusimiskertojen määrään tarvitaan tiukempia rajoituksia.
Itä-Suomen yliopiston kirjasto	Varastokirjastossa on myös 10, voisi olla kaikilla sama.
Kuvataideakatemia	Meillä tällä hetkellä kaukolainojen uusimiskertojen enimmäismäärä on 5 kertaa. Jos uusimiskertojen suuremmalle määrälle olisi tarvetta, tulisi pyytävän kirjaston harkita aineiston hankkimista, jos kokoelmapoliittisesti mahdollista.
Tampereen yliopiston kirjasto	Kaikkien kirjastojen tietokannoissa pitää näkyä, montako uusintaa on jäljellä, jos uusinnolle tulee katto.
Tilastokeskus / Tilastokirjasto	Automaattinen uusiminen ?
Turun yliopiston kirjasto	Kaukolainoja ei automaattiusita.
Åbo Akademis bibliotek	Emme pidä tarpeellisena rajoittaa uusimiskerrat.

4. Laskutus

Laskutuskäytäntöjä yhtenäistämällä voitaisiin luopua pikkusummien laskuttamisesta.

Laskutuksessa voisi olla minimisummana esim. 35 euroa.

	Kyllä	Ei	EOS
Oletteko valmiita siirtymään kausilaskutukseen?	16	1	2

	Kerran vuodessa	Puolivuositain	Neljännes-vuosittain	EOS
Mikä olisi kausilaskutuksessa sopiva laskutusväli?	1	9	6	3

Clearing-tyyppinen laskutuskäytäntö eli tilien tasaaminen tarkoittaisi sitä, että vain enemmän antanut osapuoli laskuttaisi esim. loppuvuodesta erotuksen.

Menettely edellyttäisi yhtenäisiä kaukopalveluhintoja.

	Kyllä	Ei	EOS
Olisitteko valmis clearing-tyyppiseen laskutuskäytäntöön?	10	2	7

Organisaatio	Muita kommentteja (laskutus)
Eduskunnan kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> Eduskunnan kirjasto lainaa kirjoja ilmaiseksi kaikille
Helsingin yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> Terkon kampuskirjastossa laskutus on tehtävä kuukausittain suuren volyymin takia. Jos tulevaisuudessa Terkon kaukopalvelumäärät vähenevät, voidaan harkita siirtymistä neljännesvuosittaiseen kausilaskutukseen. Muille Helsingin yliopiston kampuskirjastoille neljännesvuosittainen kausilaskutus sopii. Minimisummaan ei pyydetty kyselyssä kannanottoa - minimisummaa 35 € ei kuitenkaan kannatettu HY:n kirjastossa Lisätietopyyntö: Tarjoaako Relais-ohjelma tukea clearing-laskutukseen? HY:n kirjastossa on suunniteltu osittaista laskutuksen keskittämistä kirjaston toimipaikkojen kesken. Nykyisin laskuja lähtee useista toimipisteistä eri aikaväleihin. Laajempi keskittäminen ja laskutusvälien pidentäminen lisäävät kuitenkin käytännön laskujen hallintaan liittyvää työmäärää (SAP-liitteet, tulojen jakaminen, wbs-koodit..).
Kuvataideakatemia	<ul style="list-style-type: none"> Kaukolainausta on kirjastossamme pientä, keskittyen antolainaukseen, joten yllä mainitut laskutuskäytännöt eivät tällä hetkellä sovellu meille.
Lapin korkeakoulukirjasto / Lapin yliopisto	<ul style="list-style-type: none"> Clearing-käytännössä tulisi laskuttaa kausittain, myös pienemmätkin summat.
Lappeenrannan teknillinen yliopisto	<ul style="list-style-type: none"> Mietityttää, olisiko tämän tyyppinen laskutus kyllin selkeä vai aiheuttaisiko vain lisätyötä.
Oulun yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> Clearingin tarvitsemat tiedot hyvä saada järjestelmästä, esim. relais pystynee toimittamaan
Tampereen yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> Laskutuksen minimisummaan (35 €) kommentti: Jos hinnat pysyvät ennallaan, niin kalliit kirjastot hyötyvät, koska minimi täyttyy nopeammin. Jos kaikilla hinnat nousevat samaksi, myös henkilöasiakkailta perittäviä hintoja pitäisi tarkistaa ja se todennäköisesti vähentäisi tilaavia asiakkaita. Minimi voisi olla alempi. Kysymykseen kausilaskutuksesta: Olemme aina tehneet kausilaskutusta, olemme laskuttaneet yleensä 3-4 kertaa vuodessa. Mikä olisi kausilaskutuksessa sopiva laskutusväli? Ei ainakaan vuosi, jos laskutus pysyy nykyisessä systeemissä, koska se tuottaisi yhdellä kertaa liian suuren työtaakan. Laskutus/ clearing -kommentit: Laskutuksen yksinkertaistaminen ja laskutuksesta aiheutuvien kustannusten säästäminen olisi toivottavaa. Clearing-systeemissä pohdituttaa kuitenkin työn määrän mahdollinen lisääntyminen. Voiko Relaisissa seurata tätä tilattujen/ lähetettyjen kirjastokohtaista balanssia? Jos tämä täytyy tehdä manuaalisesti, systeemi lisää hyvin todennäköisesti työtä. Jos clearing-systeemi vaatii, että laskutus tehdään vain kerran vuodessa, niin se voi aiheuttaa tilikauden loppuun liian ison urakan.
Tilastokeskus / Tilastokirjasto	<ul style="list-style-type: none"> Sovellettaisiinko clearing-tyyppistä laskutusta myös kaukopalvelukopioden/ulkomaisten lainojen laskuttamiseen?
Turun yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> Clearing-tyyppinen käytäntö jos ohjelma (Relais?) tekee sen automaattisesti. Laskutuksen minimisumma mielellään pienempi.
Varastokirjasto	<ul style="list-style-type: none"> Varastokirjasto ei peri maksuja
Åbo Akademis bibliotek	<ul style="list-style-type: none"> Meillä on jo kausilaskutus. Emme halua minimisummaa laskutukseen.

5. Hinnasto

Kuka määrittelee yliopistossanne tai organisaatiossanne kaukolainojen hinnat?

Organisaatio	Kuka määrittelee yliopistossanne tai organisaatiossanne kaukolainojen hinnat?
Aalto-yliopiston kirjasto	Aineistonvälitystiimi tekee esityksen, johtoryhmä hyväksyy
Eduskunnan kirjasto	Johtoryhmä/päätös kirjastohallituksen siunaamana
Hanken Svenska handelshögskolan / Bibliotek	Kirjaston johtaja ja kaukopalvelun henkilökunta
Helsingin yliopiston kirjasto	Helsingin yliopiston kirjaston johtokunta vahvistaa palveluhinnaston ja päättää siten hinnoista
Itä-Suomen yliopiston kirjasto	Yliopiston taloushallinto
Jyväskylän yliopiston kirjasto	Johtaja
Kuvataideakatemia	Kirjaston johtaja (informaatikko).
Lapin korkeakoulukirjasto / Kemi-Tornion AMK	Lapin korkeakoulukirjaston johtokunta/Lappian yhtymähallitus kirjaston esityksestä
Lapin korkeakoulukirjasto / Lapin yliopisto	Lapin korkeakoulukirjaston johtokunta kirjaston johtoryhmän esityksestä.
Lappeenrannan teknillinen yliopisto	Kirjastonjohtaja esittää/(johtokunta)/viime kädessä talon johto hyväksyy osana taloussuunnitelmaa
Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto	Puolustusvoimat, ehdotus tulee kirjastolta.
Oulun yliopiston kirjasto	Kirjasto
Sibelius-Akatemian kirjasto	Kirjaston kaukopalvelu vastaava henkilökunta yhdessä johtajan kanssa
Tampereen yliopiston kirjasto	Ylikirjastonhoitaja
Tilastokeskus / Tilastokirjasto	Tietopalvelujohtaja
Tritonia - Vaasan tiedekirjasto	Kirjaston henkilökunta tekee ehdotuksen ja kirjaston johtoryhmä päättää hinnaston.
Turun yliopiston kirjasto	Turun korkeakoulukirjastojen kesken neuvoteltu yhtenäiset kaukopalveluhinnat.
Varastokirjasto	Maksutonta
Åbo Akademis bibliotek	Kirjaston hallitus

Onko teillä valmiutta yhteiseen kustannuslaskentaan, jolla määriteltäisiin yhteiset Relais-kaukopalveluhinnat?

	Kyllä	Ei	EOS
Yhteinen kustannuslaskenta sopii	9	2	8

Organisaatio	Muita kommentteja (hinnasto ja kustannuslaskenta)
Helsingin yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Helsingin yliopiston kirjaston johtokunta vahvistaa palveluhinnaston ja päättää siten viimekädessä kaukopalvelun hinnoista. Johdon asettama hinnoittelutyöryhmä valmistelee esityksen. Hintojen määräytymisestä on luovutettu n. 1 1/2 kuukautta sitten Sinikaralle vapaamuotoinen muistio Suomen Yliopistokirjastojen Neuvoston hinnastokartoitustyötä varten. • Kaukopalveluhinnat Suomessa ovat korkeammat kuin missään muualla. Kaukopalvelutilaukset ulkomailta ovat lähes aina edullisempia kuin kotimaasta: hinnoittelussa tulisi pyrkiä korjaamaan tätä epä johdonmukaisuutta. HY:n kirjasto kannattaa kaukopalveluhintojen kohtuullisina pitämistä asiakkaille. • Kaukopalveluhintojen määrittämisessä ei voida painottaa vain työn ja muiden kulujen aiheuttamia kustannuksia. On huomioitava myös kokoelmien saavutettavuus sekä aineistojen hankintakustannusten, kokoelmien säilytyskustannusten ja tilakustannusten väheneminen kaukopalvelun kautta. • Vastaus on annettu kysymykseen: kannatetaanko yhtenäisiä kaukopalveluhintoja. Jos kysymyksellä tarkoitetaan, onko HY:n kirjastossa valmiutta osallistua kustannuslaskentaan pohjautuvaan hinnoittelun perustamiseen: periaatteessa kyllä, mutta laskennan perustaminen vie paljon aikaa ja kokouksia. Saavutetaanko tällä työllä tarpeeksi uutta tietoa? Lopputulos mittauksesta olisi todennäköisesti, että kustannukset ovat aina niin korkeat, että toimintaa on tuettava perusrahoituksella. • Nykyinen työajan kohdistuksemme ei vastaa kaukopalvelun kustannuslaskennan tarpeisiin eli kustannuslaskenta tuotekohtaisesti onnistuisi vain erillisen työaikatutkimuksen avulla. (Nyt emme kohdistaa työaika kaukopalvelun lukuisille tuotteille Solessa, erotamme vain antolainauksen ja pyyntö lainauksen, emme lainoja, jäljenteitä, saati asiakasryhmiä.) • Tarkennuksia tarvittaisiin myös näihin: kuka ylläpitää seurantajärjestelmää, mikä järjestelmä olisi, keiden kanssa yhteistä laskentaa tarkoitetaan, millä periaatteilla lasketaan, jne.
Jyväskylän yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteiseen kustannuslaskentaan siirtymisen periaatteista ja käytännöistä tarvittaisiin enemmän tietoa.
Kuvataideakatemia	<ul style="list-style-type: none"> • Yllä oleva kysymys epäselvä. Tällä hetkellä meillä ei ole tarvetta kaukopalveluohjelmistolle.
Lapin korkeakoulukirjasto / Lapin yliopisto	<ul style="list-style-type: none"> • Yhteinen kustannuslaskenta ok, mutta meillä ei ole itsellä sen valmistelutyöhön resursseja.
Lappeenrannan teknillinen yliopisto	<ul style="list-style-type: none"> • Tämä olisi viisasta Relaisin käyttöönoton yhteydessä. Kokemustahan tällaisesta ei ole, mutta mukana oltaisiin.
Tampereen yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Halukkuutta yhteiseen kustannuslaskentaan toki on. Jos kysymyksellä tarkoitetaan valmiutta siinä mielessä, että ovatko kaukopalveluhinnat laskettavissa kustannuslaskennan perusteella, niin periaatteessa näin on, koska käytössä on SoleTM-järjestelmä jonka avulla palkkakustannukset voidaan kohdistaa eri toiminnoille.
Tilastokeskus / Tilastokirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Meillä kaukopalvelukopioiden hinnat yhdenmukaiset tietopalvelutoimeksiantoina toimitettujen kopioiden kanssa (toimitusmaksu johon kopiot sisältyvät)
Turun yliopiston kirjasto	<ul style="list-style-type: none"> • Yhtenäiset kaukopalveluhinnat valtakunnallisesti olisi kannatettava ajatus.
Åbo Akademis bibliotek	<ul style="list-style-type: none"> • Miksi tarvitaan yhteiset hinnat?

Liite 1: Yksittäisten kirjastojen vastaukset monivalintakysymyksiin

Organisaatio	Kurssikirjat:	Opinnäytteet:	Peruskokoelma:	Käsikirjasto:	Työh./virkak.:	Vapaakpl.:	Lehdet:	Mikrofilmit:
Aalto-yliopiston kirjasto	ei lainata	lukusali	lainataan	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata	lainataan
Eduskunnan kirjasto	lainataan	lainataan	lainataan	ei lainata	ei lainata	lainataan	ei lainata	lukusali
Hanken	ei lainata	lukusali	lainataan	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata
Helsingin yliopiston kirjasto	ei lainata	lukusali	lainataan	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata	lukusali
Itä-Suomen yliopiston kirjasto	ei lainata	lukusali	lainataan	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata	lukusali
Jyväskylän yliopiston kirjasto	lainataan	ei lainata	lainataan	ei lainata	ei lainata	lukusali	lainataan	lainataan
Kuvataideakatemia	ei lainata	ei lainata	lainataan	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata
Lapin korkeak.kirjasto/Kemi-T.	ei lainata	lainataan	lainataan	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata
Lapin korkeak.kirjasto / Lapin yo	lainataan	lukusali	lainataan	ei lainata	ei lainata	ei lainata	lainataan	lainataan
Lappeenrannan tekn. yliopisto	lainataan	lainataan	lainataan	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata
Maanpuolustuskorkeak.kirjasto	lainataan	lainataan	lainataan	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata	lukusali
Oulun yliopiston kirjasto	lainataan	lukusali	lainataan	ei lainata	ei lainata	lukusali	lainataan	lukusali
Sibeliuksen Akatemian kirjasto	ei lainata	lukusali	lainataan	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata
Tampereen yliopiston kirjasto	ei lainata	ei lainata	lainataan	ei lainata	ei lainata	ei lainata	lainataan	lainataan
Tilastokeskus / Tilastokirjasto	lainataan	lainataan	lainataan	lukusali	ei lainata	lainataan	ei lainata	lukusali
Tritonia - Vaasan tiedekirjasto	ei lainata	lainataan	lainataan	ei lainata	ei lainata	ei lainata	ei lainata	lainataan
Turun yliopiston kirjasto	lainataan	lukusali	lainataan	ei lainata	ei lainata	lukusali	lukusali	lukusali
Varastokirjasto	lainataan	lainataan	lainataan	lainataan	ei lainata	lainataan	lainataan	lainataan
Åbo Akademis bibliotek	lainataan	lukusali	lainataan	ei lainata	ei lainata	lainataan	ei lainata	lukusali

Organisaatio	Kannatatteko yhtenäistä laina-aikaa (esim. 28 vrk)?:	Kannatatteko yhteistä uusimiskertojen enimmäismäärää?:	Oletteko valmiita siirtymään kausilaskutukseen?:	Mikä olisi kausilaskutuksessa sopiva laskutusväli?:	Olisitteko valmis clearing-tyyppiseen laskutus-käytäntöön?:	Yhteinen kustannuslaskenta sopii?:
Aalto-yliopiston kirjasto	Kyllä	kyllä	Kyllä	2kertaa/v	Kyllä	Kyllä
Eduskunnan kirjasto	Kyllä	kyllä	Kyllä	2kertaa/v	Kyllä	Kyllä
Hanken	Kyllä	kyllä	Kyllä	2kertaa/v	Kyllä	EOS
Helsingin yliopiston kirjasto	Kyllä	kyllä	Kyllä	4kertaa/v	EOS	Kyllä
Itä-Suomen yliopiston kirjasto	Joskus	kyllä	Kyllä	4kertaa/v	Kyllä	Kyllä
Jyväskylän yliopiston kirjasto	Joskus	ei	Kyllä	1kerta/v	Ei	EOS
Kuvataideakatemia	Kyllä	kyllä	Ei	EOS	Ei	EOS
Lapin korkeak.kirjasto/Kemi-T.	Joskus	EOS	Kyllä	4kertaa/v	EOS	Ei
Lapin korkeak.kirjasto / Lapin yo	Kyllä	kyllä	Kyllä	2kertaa/v	Kyllä	Kyllä
Lappeenrannan tekn. yliopisto	Kyllä	kyllä	Kyllä	4kertaa/v	EOS	Kyllä
Maanpuolustuskorkeak.kirjasto	Kyllä	kyllä	Kyllä	2kertaa/v	Kyllä	EOS
Oulun yliopiston kirjasto	Kyllä	kyllä	Kyllä	2kertaa/v	Kyllä	Kyllä
Sibeliuksen Akatemian kirjasto	Joskus	kyllä	EOS	2kertaa/v	EOS	EOS
Tampereen yliopiston kirjasto	Kyllä	kyllä	Kyllä	EOS	EOS	Kyllä
Tilastokeskus / Tilastokirjasto	Kyllä	kyllä	Kyllä	2kertaa/v	Kyllä	EOS
Tritonia - Vaasan tiedekirjasto	Kyllä	kyllä	Kyllä	4kertaa/v	EOS	EOS
Turun yliopiston kirjasto	Kyllä	kyllä	Kyllä	2kertaa/v	Kyllä	EOS
Varastokirjasto	Kyllä	kyllä	EOS	EOS	EOS	Kyllä
Åbo Akademis bibliotek	Kyllä	kyllä	Kyllä	4kertaa/v	Kyllä	Ei

Liite 2: Kyselylomake

E-lomake - Kysely Linnea2-kirjastojen kaukolainakäytännöistä - Mozilla Firefox

https://elomake.helsinki.fi/lomakkeet/26444/lomake.html

Kysely Linnea2-kirjastojen kaukolainakäytännöistä

Kyselyn tuloksia hyödynnetään Relais- kaukopalveluohjelmiston mahdollisen käyttöönoton edellyttämien yhteisten pelisääntöjen sopimisessa. Kustakin kirjastosta vain yksi vastaus, **vastausaika päättyy ma 28.3.2011.**

Vastaajan tiedot

Vastaajan nimi

Organisaatio

Sähköpostiosoite

1. Lainattava aineisto

Minkälaista aineistoa voitte/haluatte antaa kaukolainaan?

	Annetaan lainaan	Vain lukusallilainaan	Ei anneta lainaan	Laina-aika (vrk):
Kurssikirjat	☐	☐	☐	<input type="text"/>
Opinnäytteet	☐	☐	☐	<input type="text"/>
Peruskokoelma	☐	☐	☐	<input type="text"/>
Käsikirjasto	☐	☐	☐	<input type="text"/>
Työhuone/virkakäyttökokoelmat	☐	☐	☐	<input type="text"/>
Vapaakappaleet	☐	☐	☐	<input type="text"/>
Lehdet	☐	☐	☐	<input type="text"/>
Mikrofilmit	☐	☐	☐	<input type="text"/>
Erikoisaineistot (1)	☐	☐	☐	<input type="text"/>
Erikoisaineistot (2)	☐	☐	☐	<input type="text"/>

Luettele tarkoittamasi Erikoisaineistot (1)

Luettele tarkoittamasi Erikoisaineistot (2)

Muita kommentteja (lainattava aineisto)

2. Kaukolainojen laina-ajat

Nykyisin kaukolainojen laina-ajat vaihtelevat kirjastoittain ja kokoelmittain.

Jos kaukolainoille sovitattaisiin yhtenäinen laina-aika (esim. 28 vrk), uusintakertojen enimmäismäärällä voitaisiin kuitenkin rajoittaa laina-aikaa.

Kannattatko yhtenäistä laina-aikaa (esim. 28 vrk)?

	Kyllä	Vain joissain aineistoissa	Ei ole tarvetta	Sopiva laina-aika (vrk):
	☐	☐	☐	<input type="text"/>

Mille aineistoille yhtenäinen laina-aika ei sovi?

Muita kommentteja (laina-ajat)

3. Uusimiskertojen määrä

Nykyisin uusimiskertojen enimmäismäärä vaihtelee kirjastoittain.

Voitaisiinko sopia yhteinen uusimiskertojen enimmäismäärä, esim. 5 kertaa?

Kannattatko yhteistä uusimiskertojen enimmäismäärää?

	Kyllä	Ei	EOS	Sopiva enimmäismäärä?
	☐	☐	☐	<input type="text"/>

Muita kommentteja (kaukolainan uusiminen)

4. Laskutus

Laskutuskäytäntöjä yhtenäistämällä voitaisiin luopua pikkusummien laskuttamisesta.

Laskutuksessa voisi olla minimisummana esim. 35 euroa.

Kyllä Ei EOS

Oletteko valmiita siirtymään kausilaskutukseen?

Kerran vuodessa Puolivuosittain Neljännesvuosittain EOS

Mikä olisi kausilaskutuksessa sopiva laskutusväli?

Clearing-tyyppinen laskutuskäytäntö eli tilien tasaaminen tarkoittaisi sitä, että vain enemmän antanut osapuoli laskuttaisi esim. loppuvuodesta erotuksen. Menettely edellyttäisi yhtenäisiä kaukopalveluhintoja.

Kyllä Ei EOS

Olisitteko valmis clearing-tyyppiseen laskutuskäytäntöön?

Muita kommentteja (laskutus)

5. Hinnasto

Kuka määrittelee yliopistossanne tai organisaatiossanne kaukolainojen hinnat?

Onko teillä valmiutta yhteiseen kustannuslaskentaan, jolla määriteltäisiin yhteiset Relais-kaukopalveluhinnat?

Kyllä Ei EOS

Yhteinen kustannuslaskenta sopii

Muita kommentteja (hinnasto ja kustannuslaskenta)

Tietojen lähetykset

Tallenna